СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Пам'ятайте про Україну!

Ч. 164. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 28-го СЕРПНЯ 1986 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 28, 1986 No. 164. VOL. XCIII.

ПОЯВИТЬСЯ ХРЕСТОМАТІЯ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ

Торонто, Онт. (СКВОР СКВУ). Включаючись у вселіяспорні святкування недалекого Ювілею Тисячоліття Хрищення Руси-України, Світова Координаційна Виховно-Освітня Рада вирішила видати хрестоматію, яка з'ясувала б обставини прийняття і поширення християнства в Україні, як теж і вплив його на розвиток і формування духовости нашого народу.

Перша частина цієї хрестоматії буде вміщувати статті про часи князя України св. Володимира Великого та християнізацію України з погляду історії; далі про історію наших Церков і їх духові питоменності і врешті заплянована ряд статтей, які повинні висвітлити вплив християнства на українську етнопсихіку, на всі ділянки культури, як література, включно із фольклором, музика, образотворче мистецтво, архітектура.

Друга частина це ряд оригінальних документальних матеріялів, від уривків „Повісти временних літ" до „Завіщання" їх Блаженства Патріярха Йосифа, які повинні поставити читачеві перед очі згадувані у статтях події й твердження у їх первісній формі.

У третій частині буде вибір текстів з української літератури як прозових, так і поезій, для підкреслення, як тісно пов'язане християнство з долею нашого народу та як часто ставало воно джерелом і надхненням для творчих виявів українського духу.

Редакцію Хрестоматії доручено Редакційній колегії, що до неї входять, крім голови і секретаря СКВОР - проф. Дражньовського і Люби Крупи, теж такі відомі україністи-педагоги, як д-р О. Копач, Т. Горохович, Віра і Світляна Андрушків, Б. Голинський, В. Пеленко, Т. Онищук і поетка Діма. Редакційну колегію очолює Леся Храплива-Щур.

Хрестоматія заплянована для вжитку у вищих клясах шкіл українознавства для вище заавансованих середньошкільників, як і для академічної молоді. Вона буде цінним джерелом для наших педагогів, для підготови лекцій та для читання вибраних уривків як ілюстрації до викладів. Зрештою, буде вона цікава теж і для ширшого громадянства, бож поза суто науковими виданнями, які готуються, відчувається потреба книжки, яка дала б кожному зацікавленому українцеві в діяспорі підставові відомості про обставини цієї найбільшої події в нашій історії та про її значення для нас.

(Закінчення на стор. 4-ій)

УКОЛП збирає матеріяли про катастрофу в Чорнобилі

Філядельфія, Па. — Комітет Оборони національних і людських прав України установлює далекойдучий проєкт, ціллю якого є збирати й документувати наслідки чорнобильської катастрофи на наших людей в Україні. З огляду на те, що совєтська влада встановила непроникливу заслону щодо цього нещастя ніхто на заході не знає засягу знищення, тим більше, що офіційні совєтські вістки дуже скупі, і можна думати, що не завжди правдиві. Ми тільки можемо здогадуватися які наслідки цей вибух матиме на наших людей в Україні.

Тому Комітет глибоко переконаний, що дуже потрібно збирати всі вістки і дані, приватні й офіційні, а особливо від українців в вільному світі про цю злощасну катастрофу. Без такого намагання грозить, що правда про цю катастрофу буде глибоко закрита в той самий спосіб, що був закритий голод на Україні 1932-33 рр. за всю ціну ми мусимо тому запобігти.

Комітет просить вісток і даних про такі справи:

1.Досвід членів української громади у вільному світі в їх намаганнях зв'язатися з родиною в Україні, просто по вибуху і пізніше.

2.Досвід членів української громади в намаганнях телефонувати, або переписуватися з родиною про вибух.

3.Здоровельні наслідки вибуху на родину, включно із смертю і хворобою зараз по катастрофі, і недуги в майбутньому, які можуть бути спричинені радіяцією або іншими чинниками вибуху.

4.Здоровельні або інші вказівки, які влада зарядила в Україні і де інде у Східній Европі.

5.Виселення і перенесення мешканців Чорнобиля й округи, а також, якінебудь вістки про розлучення родин переселенців.

6.Якість усвідомлення про сам вибух і засяги вибуху мешканців округи й деінде на Україні і в Східній Европі.

7.Обсервації й досвід подорожників на Україну або до інших країн східньоевропейських країн про вибух.

успіх цього проєкту дуже залежить від вичерпної і далеко йдучої співпраці української громади та її поодиноких членів. Тому Комітет просить надсилати до Комітету всі вістки і дані на адресу: The Ukrainian Human Rights Committee of Philadelphia, P.O. Box 7101, Philadelphia, PA 19117.

Всі вістки і всі прізвища осіб будуть зберігатись в повній таємниці.

Якщо назбирається досить відповідного матеріялу, то Комітет періодично буде публікувати висліди.

Пам'ятайте — українська громада може й повинна піднести заслону над нещастям в Чорнобилі.

Естонці відмовлялись їхати до Чорнобиля

Бонн, Західня Німеччина. Джеймс М. Маркгам, кореспондент щоденника „Ню Йорк Таймс" інформує у числі газети з 27-го серпня ц.р., на підставі зібраних матеріялів і передачі „Вільна Европа" в естонській мові, що естонські молоді військовики і новобранці, а також комсомольська молодь відмовлялися їхати до Чорнобиля у затруєну нуклеарною радіяцією зону, яка створилася там після вибуху на четвертому нуклеарному реакторі 26-го квітня.

Комсомольська газета в естонській мові „Нурте Гааль", орган комсомолу в Естонській ССР, намагається тепер притишити обурення серед молоді і населення взагалі, яке домагається від республіканської компартії вияснення, що сталося з молодими людьми, які після відмови „пропали без вістей", тобто були заарештовані органами КГБ.

Томас Ільвес, політичний аналітик радіо „Вільна Европа" в справах Совєтського Союзу, який постійно працює в радіостанції в Мюнхені, заявив, що агенти КГБ і компартія дещо перетягнули струну, бо незадоволення серед населення набрало масового характеру. Естонський журналіст Тоніс Авіксон пише у серії статтей на тему чорнобильської катастрофи, що агенти КГБ і комсомольські активісти забирали, переважно вночі, по 200-300 юнаків у відносно молодому віці і висилали їх силою в Україну, близько чорнобильської зони на різні роботи. Вони мили хати, дерева, змивали дороги, здирали верству землі і навозили свіжої, привезеної з далеких від Чорнобиля районів та виконували інші тяжкі і небезпечні роботи. Робочий день тривав від 6-ої години ранку до 8-ої вечора з відпочинком тільки два дні на місяць. У висліді такої тяжкої праці багато юнаків, пише Авіксон, захворіли і їх перевезли нібито у „зону відпочинку", або до шпиталів, не повідомляючи навіть родичів.

У червні місцеві власті повідомили привезених, що їх двомісячне перебування продовжене до шести місяців і тоді почались спочатку поодинокі, а потім масові протести молодих естонців, які перенеслися на їхню батьківщину Естонію. Маленька група естонців побувала також у Прип'яті, у так званій „першій зоні", насиченій радіяцією і це вистачило, каже Авіксон, щоб вони були вилучені, мабуть на все, з робочої команди. Їх перевезли у невідому місцевість, правдоподібно до шпиталю.

Естонці відносно добре були поінформовані про катастрофу в Чорнобилі, бо вони майже масово слухають радіопередачі з Финляндії і мають правдиві інформації про те, що діється в СССР і у світі. Т. Ільвес заявив, що також з інших республік, включно з двома іншими балтицькими Литвою і Латвією компартія формувала команди молодих робітників і висилала в Україну для робіт у загроженій нуклеарною радіяцією зону Чорнобиля.

СОВЄТСЬКІ ШПИГУНИ ПРАЦЮЮТЬ В ООН

Ню Йорк. — ФБІ заарештувало совєтського працівника секретаріяту Організації Об'єднаних Націй 39-річного кандидата наук Геннадія Захарова, обвинувативши його в шпигунстві. Три роки тому Г. Захаров завербував неназваного імігранта з Гаяни, який вчився тоді в Квінс коледжі. Студент повідомив про це американські власті і з того часу співпрацював з ФБІ.

Від квітня 1983 до березня 1985 року студент з відома ФБІ передавав Захарову несекретні документи, які він нібито викрадав у бібліотеках та інформаційних центрах. Совєтський шпигун виплатив йому за це тисячі долярів. Коли студент закінчив коледж, Захаров попросив його влаштуватися на працю в компанію, яка виробляла модерну техніку. Той поступив на працю в компанію, зв'язану з двома військовими підприємствами — „Бендікс" і „Дженерал електрік".

В суботу, 23-го серпня, агент вперше передав Захарову дійсно секретні матеріяли — три документи, що стосуються авіяційних двигунів. Совєтський шпигун заплатив йому 1,000 долярів і в цей момент був затриманий співробітниками ФБІ.

При обшуку в помешканні Захарова, який жив з жінкою Татьяною і 12-річною дочкою Іриною в приватному домі в Рівердейлі, було сконфісковано 80 предметів, однак прокуратор відмовився перерахувати їх.

Місяць тому жінка і дочка Захарова поїхали в СССР на відпочинок і повинні були вернутися в Ню Йорк минулої неділі, але в літаку їх не було.

Репортер газети „Ню Йорк Таймс" Джеймс Брук взяв інтерв'ю у сусідів Захарових. „Вони були дуже товариські, зі всіми розмовляли, — сказала Лора О'Шей. — Я йому співчуваю. Він робив те, що йому було наказано".

Прокуратор Ендрю Малоні повідомив, що тепер у Ню Йорку провадяться розслідування ще кількох справ про совєтське шпигунство.

За останніми даними ООН, в ній працюють 492 громадяни СССР. Речник генерального секретаря ООН Джон Сілс повідомив, що до вирішення справи Захаров тимчасово усунений від праці зі збереженням платні. Як сказав репортерам Е. Малоні, „Уряд З'єднаних Стейтів і Президент уже давно прямо заявляють, що надто багато совєтських працівників ООН в дійсности є співробітниками розвідчих органів".

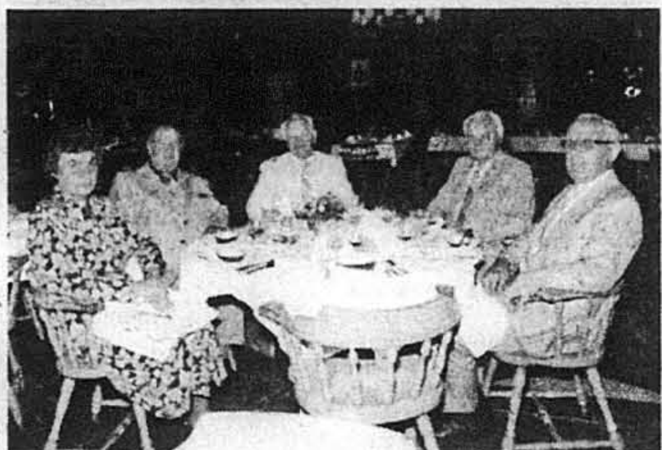
Маляр Л. Кузьма здобув першу нагороду

Гантер, Н. Й. — У 40-річчя щорічної виставки картин, скульптур і виробів ужиткового мистецтва у Твайлайт Парку, Гейнс Фоллс, Н.Й., що відбулася і цього року та тривала від 16-го до 18-го серпня включно, поміж багатьма мистцями, що брали участь у цій виставці, український маляр Любомир Кузьма здобув першу нагороду за свою картину мальовану темперою — „Синя гора", — як подає місцева газета „Віндгам Джорнел".

Любомир Кузьма — відомий українській спільноті і мистецькому світові як маляр неореаліст, студіював у Львові і у Варшавській Академії Мистецтв. З 1949 роком він переїхав до ЗСА і тут увійшов у ряди членів Об'єднання Українських Мистців в Америці, головою якого він був кілька років. У рамках цього Об'єднання відбувалися його індивідуальні й спільні малярські виставки. Мав наш мистець теж свою власну малярську школу в Ню Йорку. Твори його мальовані темперою, енкавстикою і акриліком.

Вкінці — Любомир Кузьма видатний знавець і теоретик мистецтва та автор багатьох вартісних статтей і рецензій про українських малярів і на теми мистецтва взагалі, що появились також на сторінках „Свободи".

Відбулися збори управи БКСічовиків і КДЦентру

Під час спільної вечері сидять, зліва: І. Стерчо, В. Вереш, П. Стерчо, П. Баср, і Т. Сидор.

(світлив Р.С.Голіят)

Філядельфія, Па. (РСГ). В суботу, 16-го серпня ц.р., в готелі „Адам'с Марк" у Філядельфії, відбулися збори Братства Карпатських Січовиків і Карпатського Дослідного Центру ім. Юліяна Ревая. Збори відкрив і ними проводив д-р Василь Вереш, який після смерти св. п. д-ра Степана Росохи, довголітнього голови БКС, на загальних зборах в Торонто, Канада, був вибраний головою БК-Січовиків. Присутні однохвилинною мовчанкою вшанували пам'ять довголітнього голови БКС д-ра С. Росоху.

На цих зборах обговорено ряд справ, зв'язаних з діяльністю БКСічовиків, а саме: участь БКС в СКВУ, фінансове звідомлення П. Басра, в якому він широко реферував про діяльність станиці БКС в Торонто; про плян діяльности централі й її співпрацю з членством і видання історії Карпатських Січовиків говорив д-р Вереш. Він апелював до присутніх, щоб апробувати його плян історії Карпатської Січі, що її на протязі року має написати проф. д-р Петро Стерчо, який погодився взяти на себе цей обов'язок. На це видання станиця БКС в Торонто деклярує шість тисяч долярів.

У своєму слові проф. Стерчо закликав січовиків продовжувати свою громадську працю, як також масово взяти участь у відзначенні Тисячоліття Хрищення України.

(Закінчення на стор. 4)

СОЮЗІВКА ОЧІКУЄ ТИСЯЧІ ГОСТЕЙ ПІД ЧАС СВЯТА ДНЯ ПРАЦІ

Алекс Голуб, співак легкого жанру.

Головний артист у виставі „Віва бойко" В. Довганюк.

Союзівка. В кінці цього тижня на культурно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу Союзівці, гостюватимуть, з нагоди свята Дня Праці, тисячі постійних і принагідних гостей і любуватимуться триденними мистецькими програмами, танцювальними забавами, спортовими змаганнями тощо.

Вже в п'ятницю, 29-го серпня ц.р., о год. 10-ій вечора відбудеться танцювальна забава під звуки оркестри „Нове покоління"; в суботу, 30-го серпня о год. 8-ій ввечорі драматичний ансамбль „Заграва" з Торонто, відомий із своїх постановок не тільки в Канаді, але також в ЗСА, поставить сатиричну триактівку „Віва Бойко" Бориса Будного з участю відомого артиста-гумориста Володимира Довганюка і багатьох інших, про що вже повідомлялося у „Свободі" з 23-го серпня.

Після програми відбудеться забава на великій площадці біля „Веселки", як то кажуть „під зоряним небом Союзівки", а також у залі. Гратимуть дві оркестри „Темпо" І. Коваля і „Нове покоління"; в неділю, 31-го серпня о год. 8:30 виступить співак легкого жанру Алекс, також вже відомий гостям Союзівки з його ранішого виступу, а до забави знову ж гратиме оркестра „Темпо". Програмами проводитиме конферансьє Союзівки Роман Лупань.

Крім того, Карпатський дещатарський клюб в Ню Йорку влаштовує з доручення Української Спортової Централі Америки і Канади тенісові та плавацькі змагання на кортах і в басейні Союзівки. До турнірової комісії тенісових змагань входять: Р. Ракочий, ст., З. Снилик, Ю. Савчак, д-р З. Матківський, О. Кизик і О. Попович, а у проводі плавацьких змагань є: Р. Слиж, О. Напора, Ю. Граб, Х. Кушнір, І. Слиж, М. Криштальський, Б. і І. Яців, М. Бокало.

ЗСА випадково продали секретні папери на ліцитації

Вашінгтон, Д.К. — Американська Повітряна Фльота випадково виставила для продажу на публічній ліцитації компюторні магнетофонні записи („тейпс") з секретними даними про військові сателіти, літаки й ракети, під час продавання таких „непотрібних" більше Американській Аерофльоті речей, як бюрова мебля, канцелярські приладдя тощо. Це виявили ревізори Повітряної Фльоти, — пише „Ню Йорк Таймс" з 25-го серпня. Агенція контролі Повітряних сил (The Air Force Audit Agency) виявила понад 1,200 магнетофонних записів, на яких записані „чутливі" і „неклясифіковані" відомості; ці записи віддані на продаж першому ліпшому покупцеві на трьох базах Повітряних Сил. Ці „сенситивні" відомості стосувалися часу запускання ракет, літаків та сателітів у повітря чи космос, та різних важливих випробувань названих повітряноплавних машин і приладів. Зі знайденням ревізорів погодився і речник Американської Повітряної Фльоти. Ревізори впевняють, що інформації на „тейпах" можуть бути „корисними для ворожих агентів" і „для організацій, які бажають аналізувати пробні полети, переведені Повітряною Фльотою, та здібність різних її місій та проєктів". Ревізори викрили прогалини в охоронних заходах Пентагону, що повторювалося аж в семи місцях, де вони вели контролю серед „випродажі" різного канцелярського „непотрібу".

У компетенцію цих ревізорів не входило встановити, чи дісталися ці секретні матеріяли в чужі руки, ані не встановлювали вони прізвищ тих покупців, що ці „тейпи" евентуально купили. Рапорт ревізійний поданий до офіційного вжитку ще минулого року і він датований жовтнем місяцем 1985 року, але про ці знайдення, які можуть загрожувати в певній мірі навіть безпеці країни, преса подала якраз тепер, 25-го серпня цього року.

У СВІТІ

ВІД БЮР І ВАРСТАТІВ праці до Армії зростає натиск, щоб курці кидали свій наліг, тобто переставали курити, і дбали більше про своє здоров'я, бо від куріння тютюну гине пересічно 350,000 осіб річно в самих ЗСА. Але покинути курити не легко. Проте є успіх в цьому і, наприклад, Американське Ракове Товариство підрахувало, що вже покинуло курити 35 мільйонів американців, з того 95 відсотків покинули самі від себе, а 5 відсотків потребували клінічної або приватно-групової допомоги. Існують для охочих покинути куріння цигарок клініки, що їх ведуть безкоштовно товариства — згадане вгорі ракове та Американська Легенева Асоціяція, а також приватні бизнеси, як „Смок-ендерс", де за 200 дол. або більше навчать налогового курця побороти наліг куріння протягом двох-трьох тижнів. Половина курців, які успішно покинули курити, пробували принаймні тричі раніше в своєму житті „копнути цю звичку" безуспішно. Отже є надія для всіх — треба лиш знову й знову намагатися боротись з цією шкідливою прив'язаністю до тютюну.

ПІГУЛКИ ПРОТИ ВАГІТНОСТИ, що їх вживають вісім мільйонів американських жінок, згідно з новими науковими дослідженнями вже не становлять собою небезпеки для споживаючих захворіти на рак грудей, як це до цього часу уважалося. Навіть жінки, які мали в родині когось, хто хворів на рака грудей, не мусять вже тепер побоюватися за себе, вживаючи ці таблетки для контролі плідности, — каже федеральний Центр Контролі Хворіб, що керував опитуванням, проведеним серед дев'ятьох тисяч жінок. З часу першого застосування цих пігулок в 1960 році, цей спосіб проти вагітности виявився другим найпопулярнішим заходом проти вагітности. Перше місце в цьому відношенні належить стерилізації.

ГРУПІ ЯПОНСЬКИХ ГРОМАДЯН, чиї родини поховані на Курільських островах, вперше за 11 років дозволено відвідати їх могили. Згідно з таємним договором, який існує між СССР і Японією, такі відвідини могил в післявоєнні роки дозволялися, при чому японським громадянам досить було дістати в Токіо спеціяльне посвідчення і не треба було звертатися в совєтське консульство чи амбасаду. В 1976 році, у зв'язку з погіршенням японсько-совєтських відносин, Совєтський Союз вимагав, щоб японці, які відвідують Курільські острови, діставали в'їзні візи, як при поїздці за кордон. Японія, яка вважає південну частину Курільських островів своєю територією, відмовилася від виконання цієї формальности. Перша група японців, які відвідають Курільські острови, складається з 52 осіб, переважно людей похилого віку, для яких ця можливість може бути останньою в житті.

РЕЧНИК МІНІСТЕРСТВА оборони Таїлянду заявив, що за останній місяць В'єтнам значно активізував свої дії в Камбоджі і сусідньому Ляосі. За його словами, в прикордонному з Таїляндом камбоджійському районі були поміщені 2,500 в'єтнамських родин. Крім того, сюди додатково перекинуто 2,000 в'єтнамських вояків.

ЯК ПИШЕ ГАЗЕТА „Волл Стріт Джорнал", покликуючись на американські і европейські розвідчі джерела, полковник Муаммар Каддафі очуняв від шоку, викликаного налетом американської авіяції на Лівію, і тепер плянує нові терористичні акції. За твердженням газети, Пентагон розробляє операцію великого маштабу, яка набагато перевищить ту, яка була проведена в квітні. Газета повідомила також, що в стадії підготови знаходиться триступенева програма військових, диверсійних і економічних дій проти Лівії, яка має на меті нагадати полковникові Каддафі і його прибічникам про те, що підтримка терористів може їх дорого коштувати.

В АМЕРИЦІ

ХОЧ МІСЯЦЬ ЛИСТОПАД ще не наспів, але передвиборча діяльність цього року набирає на силі, спеціяльно, якщо мова йде про губернаторські пости, що їх республіканці плянують відібрати від демократів. Знаки „на землі й на небі" вказують на те, що демократичні губернаторські місця в таких стейтах, як Арізона, Ню Мексіко, Кольорадо, Оклагома, Аляска і навіть — можливо — Тексас, „загрожені", й легко можуть перейти в республіканські руки, якщо республіканці далі вестимуть успішну передвиборчу кампанію як досі і не спочинуть передчасно „на лаврах".

ШУМНА КАМПАНІЯ ЦЬОГО літа, голосне „Тримання за руки почерез Америку", якій американська телевізія уділяла так багато уваги, аж робилося недобре, не зібрала обіцяного „реалістичного" фонду для бідних — 50 мільйонів долярів, а має всього 16 мільйонів в банку, бо інші мільйони — 16,5, пішли на „видатки". Тож з великої хмари випав малий дощ...

ЛОВЦІ ДИНОЗАВРІВ ДІСТАЛИ незвичайно багату здобич із скам'янілих кісток цих велетенських і загадкових створінь, що жили на землі 80 мільйонів років тому. Екскавації-пошуки за кістками цих вимерлих тварин провадилися цього літа в стейті Монтана під керівництвом палеонтолога Джана Р. Горнера з Монтанського стейтового університету. Експедиція зібрала тисячі фунтів преважливих цих знахідок, серед яких є скам'янілі кості навіть невідомих досі науці видів динозаврів.

ШІСТЬ НЮЙОРКЧАН-ДІТЕЙ, хворих хворобою АЙДС, будуть цієї осени відвідувати кляси в публічних школах міста, не зважаючи на великий спротив батьків здорових дітей, — оголосили шкільні власті Ню Йорку. Але ні прізвищ дітей, ані назв шкіл не подається до публічного відома, щоб не було неспокоїв.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (50-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Небезпечні совєтські експерименти в економіці

Започатковані ще за життя Юрія Андропова і ведені теперішнім генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Ґорбачовим експерименти в совєтській економіці, заздалегідь призначені на неуспіх із цілком простої причини: не винні люди, не винні економічні спеціялісти і знавці сільського господарства — винна сама комуністична система.

Не зважаючи на це, що на Заході знають про ці недоліки системи, преса й інші засоби масової інформації у вільному світі дуже цікавляться цими совєтськими ,,експериментами" і ,,недоліками" до яких треба зарахувати ,,прогули", корупцію, перекупства, крадіжки тощо, без яких жадний совєтський громадянин не може вижити тощо. Цікаво при тому відмітити, що західня преса почала навіть збирати статистичні дані про совєтське господарювання і дуже прислухається, що має до сказання в цій справі лідер М. Ґорбачов.

Спираючись на совєтські джерела і центральну пресу, західня преса, а зокрема поважні журнали-тижневики відмітили, що на протязі тільки одного 1985 року через ,,прогули", тобто неприсутність робітників на праці, держава втратила понад 130 більйонів годин праці. Деякі пресові видання зробили з цього висновок, що принаймні половина робітників і службовців використовують ,,прогули", не зважаючи на директиви компартії і нові нібито заходи Політбюра скріпити дисципліну серед робітництва і службовців. Заходи, які почали стосувати Політбюро, Рада Міністрів, Центральний Комітет компартії, в центрі, тобто в Москві, і в республіках, часом нагадують часи Йосифа Сталіна (контроля в праці, перевірка міліції, облави в каварнях, кінотеатрах, маґазинах і навіть в купальнях). Під час одної такої перевірки в публічній купальні — ,,бані" виявилося, що там пересиджували годинами десятки робітників вищої ранґи і високих службовців, які без дозволу керівників залишили місце праці.

У зв'язку з таким послабленням дисципліни, Політбюро наказало прокуратурі і судам покарати найбільше винних і заслати до тюрем і концтаборів для пostраху іншим.

Економічні спостерігачі, західні кореспонденти, акредитовані в Совєтському Союзі і дипломати, не виключають також перекупства і крадежі на вищому рівні, вищі бо партійні і урядові ,,боси" будують на передмістях великих міст свої розкішні дачі. Наприклад, американські газети пишуть, що водій таксі заробляє пересічно 180 до 215 рублів в місяць, але, як заявив один ,,таксіст" у Москві західньому кореспондентові, що усі ці зароблені гроші він зуживає на хабарі для своїх зверхників, ,,диспечерів" й інших ,,босів", а тоді в результаті їхньої ,,допомоги" він підраховує свої властиві приходи, які часом перевищають 500 й більше рублів в місяць.

Трудно передбачити чим закінчиться ця совєтська гра і експерименти. Однак з певністю можна вже сьогодні сказати, що компартія наставила вже проти себе частину робітництва і службовців і насторожила західніх ,,капіталістів", які не дуже спішаться вкладати великі капітали у нестабільну господарську систему СССР. Може наступити така ситуація, що й американці, зміркувавши, не надаватимуть упривілейованого становища в торговельних справах для комуністичних країн, а тоді комуно-московська імперія дуже відчула б не тільки брак товарів, зокрема зерна, але не змогла б ,,грати тієї самої гри", що її грають ЗСА, з продукцією коштовних баталістичних ракет, міжпростірних кораблів та інших видів зброї, яка вимагає дуже прецизної і дуже коштовної технології.

У світі наступає протверезіння і західні партнери шукають до гри грачів з чистими руками. Таких вони в СССР напевно не знайдуть.

ПЕНТАҐОН ПОВІДОМИВ, що американські і єгипетські війська почали в Єгипті спільні навчання. Лівія і Совєтський Союз виступили публічно проти американсько-єгипетських маневрів. Газета ,,Правда" назвала їх ,,провокацією проти Лівії". Пресове аґентство Лівії оголосило, що ,,ніякі військові навчання не залякають" її. В маневрах бере участь також морське летунство ЗСА.

Я. Татомир

ДОПОМОЖІМ ЗАВЕРШИТИ ВЕЛИКЕ ДІЛО

За виїмком, може, жидівського голокосту, у всій історії людства важко знайти злочин, який дорівнював би своїми гіґантськими розмірами і нелюдяністю штучному голодові, що ним Москва знищила понад сім мільйонів українських хліборобів на найбагатшому чорноземі Европи.

І як воно не дивно, цей безмірний злочин червоної Москви, як теж інші її злочини, як вивіз мільйонів українців на Сибір, де більшість із них згинула від голоду, холоду і знущань, знищення мільйонів українців у катівнях ЧеКа, НКВД чи КҐБ, були донедавна майже зовсім приховані перед світом.

Приховання цих жахливих злочинів стало можливим із-за неперевершених здібностей Москви обманювати, із-за її прихильників на Заході, які опанували велику частину преси і телебачення та із-за нашої кволости й інерції на полі засобів масової інформації.

Та в останніх роках у стіні мовчанки, що нею замкнена на Заході правда про злочин Москви проти українського народу, почали появлятися тріщини. Найбільшим дотепер осягом на тому полі є, без сумніву, ухвалений обома Палатами Конґресу, закон про створення державної Комісії для прослідження великого, створеного Москвою голоду в Україні у 1932-33 роках. Закон цей (ч. С 2456) був ухвалений обома палатами Конґресу 11-го жовтня 1984 року і підписав його президент Роналд Реґен 12-го жовтня.

Створення Комісії голоду в Україні, яке є великим історичним осягом не тільки для нас але і для усього вільного світу, ми здобули завдяки зусиллям нашого свідомого громадянства і завдяки зусиллям чисельних наших організацій, але перш за все завдяки подиву гідним зусиллям нашої славної організації Американці в Обороні Людських Прав в Україні.

Конґресова Комісія Голоду в Україні

У склад Комісії входять: чотири конґресмени (Д.А. Міка, демократ із Фльориди, В. Брумфілд, республіканець, Мишиґен, Д. Гертель, дем. із Мишиґен та В. Ґільман, респ. із Ню Йорку), два сенатори (Д. Де-Конціні, дем. Арізона та Р. Кастен, респ., Висконсин) три представники Уряду (Ґ. Л. Бавер, підсекретар департаменту освіти, д-р Ц.Е. Кооп, головний хірург, департамент здоров'я та Ґ.Е. Даґлес, амбасадор, стейтдепартамент), шість предсавників українського громадянства (Богдан Федорак, д-р Мирон Куролась, Данило Марчишин, представник АОЛПУ, Уляна Мазуркевич, голова філядельфійського Комітету Оборони Прав України, Анастазія Волкер і д-р Олег Верес) та директор Комісії д-р Джеймс Мейс.

Тут слід сказати чи радше пригадати дещо про д-ра Мейса, бо він кермує працею Комісії, на його плечах лежить відповідальність за її працю і від його ініціятиви й енергії, у дуже великій мірі, залежатиме успіх праці Комісії.

Д-р Мейс, не зважаючи на його молодий вік, йому усього 34 роки, є сьогодні одним із найкращих знавців підсовєтського народу. Він інтенсивно студіює історію Совєтського Союзу від початку своїх високошкільних студій. Темою його докторської праці, яку він оборонив у Мишиґенському університеті у 1981 році було поневолення і закріпощування України Москвою у 1918-33 роках.

Від 1981 року д-р Мейс є науковим працівником Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету (УНІҐУ). У тому часі ж він між іншим тісно співпрацює із славним дослідником Совєтського Союзу д-ром Робертом Конквестом над дослідами Великого голоду в Україні.

У 1983 році, заходами УНІҐУ, видавництво Гарвардського Університету видало дуже цінну 334-сторінкову, монографію д-ра Мейса ,,Комунізм і дилеми національного визволення. Національний комунізм у совєтській Україні у рр. 1918-1933." Праця ця дуже документальна, д-р Мейс виявив себе у ній не тільки як історик-спеціяліст високої кляси, але теж як обдарований публіцист і ця праця, без сумніву, є великим вкладом в англомовну історичну літературу, що ширить серед американського і загалом серед англомовного загалу знання і зрозуміння найновішої, трагічної історії українського народу. Щоби ця високовартісна праця могла якнайкраще виконати своє завдання, ми повинні подбати, щоби вона була у кожній американській, канадській, англійській чи австралійській публічній та університетській бібліотеці.

Д-р Мейс добре володіє українською мовою у слові і письмі і це дає йому змогу студіювати українські історичні матеріяли в оригіналах.

Варто згадати, що д-р Мейс одружений з українкою. Дружина д-ра Мейса, з дому Ґльорія Єдинак, є док-

(Закінчення на стор. 3)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

Море приречене на загибель

Це море розташоване між сучасною Йорданією та Ізраїлем, носить наймення Мертвого Моря, хоч насправді, воно не є ані морем, ані мертвим. Воно сповнене солоної води, що вказує на його морське походження, але не має природного відпливу і тому вчені зараховують його до родини озер. Хоч здалека блакитні води цього моря виглядають невинно та приманливо, вистане проте випити з нього одну склянку води, щоб важко захворіти.

Вона бо, не тільки дуже солона, але й дуже гірка, а в додатку сповнена запаху болота та нафти. В тій воді, важко плавати, але ще важче у ній втопитися, з уваги на великий відсоток солі (27 відс.), що є п'ятикратно вищий, ніж в інших морях. З тих причин св. Гієронім, ще 1500 років тому, назвав його ,,Мертвим морем".

В дійсності, згідно з найновішими дослідами біологів, хоч це море непридатне для життя риб, занесених сюди водами річки Йордану, в ньому живе та розвивається багато бактерій та морських альґ (водоростів). Згідно з інформаціями, які беремо з німецького журналу ,,Штерн", вартість Мертвого моря основується, не на його життєздатності, а на великім нашаруванні хемічних речовин, таких, як сіль сода, хльориди, сірка, поташ, магній і бром.

Вже від прадавніх часів з Мертвого моря випаровували кухонну сіль з допомогою плитких басейнів, до яких спрямовували його супер-солону воду. Сьогодні, крім кухонної солі, видобувають ще з нього (на промислову скалю) поташові солі, що правлять в цілому світі за неперевершене добриво. На думку геологів, припаси його поташових добрив вистачить на покриття запотребування цілого світу, протягом щонайменше 200 років.

Історія Мертвого моря тісно пов'язана з біблійною історією. На його побережжі, між іншим, були розташовані два старинні міста: Содома і Гомора, відомі з розпусного та неморального життя його мешканців. Обидва ті міста Єгова, за кару, знищив вогнем. Врятувалася тільки родина Лота, небожа Авраама, якого ангел попередив про нещасну долю цих міст та наказав втікати з Содоми, не оглядаючися позад себе. Тієї осторогі, одначе, не послухала жінка Лота, яка перемінилася у стовп солі.

Але історія цього моря набагато старша за цю біблійну леґенду. Воно бо постало перед багатьома мільйонами років на дні глибокої тектонічної ущелини Ель-Ґор, що тягнеться поміж Малою Азією та Північною Африкою, на відстані 6.5 тисячів миль. Погана слава, яка тяжіла на протязі багато сторіч на цьому морі, що, мовляв, воно нездорове для людського життя, сучасна наука, не тільки заперечила, але зробила з його побережжя світової слави курорт, до якого щороку зїжджаються десятки тисяч туристів, залишаючи в його численних готелях, крамницях та біблійних місцевостях, важливі для економії Ізраїля закордонні девізи. Від Мертвого моря до ,,Святого Міста" Єрусалиму — тільки 10 миль повітряної відстані. І тому майже кожний турист, який відвідує Єрусалим (бо, як можна бути на Святій Землі — не відвідавши Єрусалиму), вважає своїм священним обов'язком ,,впасти" хоч би на декілька годин до побережжя Мертвого моря, розреклямованого, до речі, дуже сенсаційно та приманливо в усіх туристичних довідниках. Наприклад: ,,не забудьте вступити до готелю ,,Під жінкою Лота" та оглянути фантастичну програму в кабареті, розташованому на дні землі". Хоч, насправді, це не реклямовий трюк, бо Мертве море дійсно положене 400 метрів нижче рівня моря.

Навкілля Мертвого моря становить також рай для археологів та туристів, з уваги на велику кількість біблійних пам'яток. І так, на його північному побережжі, при гирлі ,,святої ріки" Йордану — розташоване невелике містечко Бетаґара, де св. Іван Хреститель охристив Ісуса Христа. Оподалік, майоріють плоскі дахи домів стародавнього міста Єхиро, високі мури якого завалилися під дією ультразвуків біблійних труб ізраїльських воїнів. Недалеко міста Єрихо видніє узгір'я, де колись сатана спокушував Ісуса Христа. Наліво від цього узгір'я, розташована печера, в якій арабський чабан в пошуку за загубленою вівцею відкрив цінні сувої світової слави перґаменів, на яких списані деякі рідкісні фраґменти нашої Біблії. Ідучи побережжям моря, від сторони стародавньої Юдеї, зустрічаємо руїни твердині Масади, розташованої на неботичній скалі. Тут, в 73 р. н. е., 960 жидівських чоловіків і жінок, після трирічної облоги цієї твердині, вибрали збірне самогубство, замість римської неволі. Це місце вважається національною святістю Ізраїля, яке відвідує завжди велика кількість туристів, з уваги на нещодавну побудову в тій околиці щонайменше десятка модерних готелів і санаторій та з уваги на лікувальні прикмети довколишніх водних джерел та цілорічну теплу воду.

Як бачимо, береги Мертвого моря просновані новим і старим. Чи насправді те море приречене до смерти? Навряд, численні геофізики пропонують, наприклад, сміливий та майже фантастичний проєкт ,,ожи-

(Закінчення на стор. 3)

о. Мелетій Войнар

НАШЕ ПРИГОТУВАННЯ ДО ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ УКРАЇНИ

I.

Ми збираємося святкувати Тисячоліття Хрищення України — разом українці католики і православні. Тому я хочу порушити деякі справи канонічного порядку — в ділянці наших відносин між Українською Католицькою Церквою й Українськими Православними Церквами.

Зараз напочатку згадую Українські Православні Церкви, бо вони розділені між собою на більше ,,юрисдикцій". Усіх їхніх єпископів тут в Америці й одного в Канаді, в Торонто, я особисто відвідав перед II Ватиканським Собором, як член ,,Передсоборової Комісії", що з українців тут в Америці належало до неї нас двох: Преосвященний Константин й я. Ото ж від тієї Комісії ми одержали поручення відвідати наших православних єпископів з двома запитами до них: 1) що вони думають про поєднання в одній вселенській Церкві? 2) чи приїдуть на Собор як авдитори? (Завважити б, що Московська Церква прислала на той Собор аж шість єпископів, як авдиторів-слухачів; від наших Православних Церков не було ні одного).

Перед святкуванням Тисячоліття Хрищення України добре буде насвітлити злагіднення деяких канонічних норм у взаємовідносинах між Католицькими і Православними Церквами — з католицької сторони.

Поперше сьогоднішні православні не називаються більше ,,схизматиками", бо вони ніякої схизми не робили; стан роз'єднання вони унаслідували від своїх предків. Щобільше наша Українська Церква ніколи самовільно історично схизми від вселенської Христової Церкви не робила, її відлучення від неї накинули їй інші, Візантія або Москва. Отже тепер у найновішій термінології Католицької Церкви православні називаються: ,,Східні Церкви, що не мають повної злуки з Католицькою Церквою" (гл. новий латинський кодекс з 1983 р., канон 844, параграф 3).

Це дуже важливий канонічний момент, що православні вважаються, як ,,Церкви", тобто як частина Вселенської Церкви, що їх розлука з нею, сказати б висить тільки на ,,одному волоску".

Ще більше треба вважати, що навіть вікові взаємні викляття Візантійської і Римської Церков вже усунені. Папи відвідують Царгородських Патріярхів, а ці останні Папів.

Від II Ватиканського Собору (1963-1965) розвивається інтенсивне намагання перервати той, вищезгаданий, ,,один волосок".

З власного досвіду я можу згадати: Конґреси Товариства Права Східніх Церков разом православних і католицьких каноністів, що в екуменічному дусі — час від часу з'їжджаються для унормування взаємовідносин між своїми Церквами. Бо поправді кажучи, великою перешкодою до практичного поєднання Церков є канонічні непорозуміння.

Перший такий Конґрес відбувся у Відні 1971 року старанням католицької сторони під покровом віденського кардинала Кеніґа, який після відкриття Конґресу не брав участи в засіданнях, а тільки самі каноністи. Після закінчення засідань кардинал Кеніґ улаштував прийняття для нас у своїй палаті, разом з тодішнім префектом Свщ. Конґреґації для Східніх Церков, кардиналом де Фюстерберґом.

Другий такий спільний Конґрес відбувся старанням православних греків на Креті 1973 року. — Там після засідань приймав нас Верховний Архиєпископ Крети залежний від царгородськогоПатріярха і рівночасно він є головою уряду автономії Крети — у своїй палаті з дипломатичним корпусом; (саме мені доводилось сидіти з німецьким консулем на Креті, який трохи здивовано випитував мене, що то за Конґрес).

Тамтого року, не згадуючи в міжчасі інших, знову відбувся такий Конґрес у Швайцарії у літній резиденції царгородського Патріярха. Однак я був примушений відмовитися, з причин від мене незалежних. Хоч я і далі залишаюся членом тих Конґресів.

Але це тільки як панорама до накреслення давних взаємовідносин між католицькою і Православними Церквами.

Уже ввійшло в практику, що так ієрархи, як і священики обох віровизнань, Української Католицької і Православної Церков при різних нагодах разом відправляють Молебні, Панахиди, Похорони, Посвячення національних, чи інших пам'ятників (крім самої Служби Божої).

Щодо уділення Св. Тайн вірним, то вже II Ватиканський Собор видав далекойдучі рішення-норми, що змінили дотеперішнє наставлення взаємовідносин між обома Церквами.

Св. Тайна Хрищення

Щодо цієї Св. Тайни, то давно немає трудности, що в наглому випадку хтонебудь може христити, зберігаючи замір робити те, що робить Христова Церква і поливаючи водою або в ній занурюючи, наприклад дитину та рівночасно вимовляючи слова: ,,Хрещається раб Божий (чи раба Божа) в ім'я Отця і Сина і Святого Духа. Амінь".

(Продовження буде)

Марічка

ПАВЛО...

II.

Дід не перечив. Він знав, що скоро мусить покинути Павла. Полюбив його. Полюбив його красиву і сильно збудовану постать, його чорні, буйні кучері, які Павло раз-у-раз відгортав з чола. По ньому не слідно було втоми, навіть темні рум'янці появлялися на гарному обличчі. Павло нагадував дідові і його буйну молодість, що давно покинула його.

— Бувай здоров хлопче! Йди в ліси, туди тобі єдина тепер дорога! Борони Україну! Борони нашу рідну землю від зайдів! Добирайся щасливо до свого дому, а там тобі видно буде, що робити! Обняв Павла і міцно поцілував молоде, високе чоло. Дві грубі сльози котилися по зморщеному лиці, які дід обтирав рукавом.

Павлові защеміло в грудях. Він теж звик до дідуся, як до рідного. Ненадійна розлука пригадала йому, що відтепер він буде йти вже самий і що може ніколи вже не побачить цього добрячого старця. Пригортаючи діда до грудей, схилився і цілував стареньку поморщену руку.

Прощайте дідусю! Нехай Господь заплатить вам за ваше добре серце! Я не забуду вас ніколи! Як не зустрінемося колись, ще тут, тоді там, куди пішли мої товариші... — і вказав у синє небо.

Віддав граблі дідові. — Косу забери зі собою! Може пригодиться в якійсь негоді, хто його знає... — казав спровокола дід. Хто знає... — повторив сумно, важко зітхнувши.

Павло пішов, а дід стояв і голосно вимолював Павлові щасливу путь...

Доходив до своїх, знайомих гаїв. Завидніла вже рідна хата і серце затріпотіло радістю і непевністю. — Чи застане ще всіх?!

* * *

Стара Софія сиділа на прилавку під печею і вигрівала спину, що боліла з ночі.

— Марино, чогось сорока дуже скреготе. Хтось прийде. Мені гуси снилися цієї ночі. Щось буде. Коби не нове лихо!

Марина вигляну́ла у вікно. — Мамо, якийсь косар йде з косою, та такий як... наче... О Господи! — Стрілою кинулася до дверей, а на порозі стояв вже Павло... як сон, як привид.

Софія знерухоміла. Могутня радість відобрала мову і силу піднестися з лави.

— Мамо, це я, Павло, не пізнаєте мене?

Обнімав і цілував всіх по черзі. Старий Іван — батько поспішно задував щойно засвічену нафтову лямпу і заслоняв хустиною вікно, щоб хто не підглядів.

Павлові простелено в стодолі. Вже сіріло на дворі, а він лежав і сон не брався. Лежав і передумував свою ситуацію. Надіявся на Влодя — найкращого свого друга. Його вже нема... — Славко К. обіцяв, що зв'яже його з повстанцями. Пригадав діда: — ,,Туди тобі тепер єдина дорога!"

* * *

Павло вже повстанець. Вже другий місяць проходить, як він з ними. Ділиться з новими друзями своїм набутим досвідом при війську. Люблять його всі і поважають.

Кінчався жовтень. Надходили зимні, сльотливі дні. Софія тужила за Павлом і він часто навідувався вечорами додому.

Та ворог не спав. Одного разу заспав Павло до білого дня. Не було вже як виходити з його скритки. А хтось підгледів і доніс владі.

Ранком забрехав тривожно пес і конвой узброєних енкаведистів оточив садибу Івана Гудими.

Павло вже не вспів втекти...

— Павлику мій! — скрикнула стара Софія... і доньки несли її вже непритомну до хати.

У відкритій, великій автомашині везли Павла. Сходило сонце, а діброви заніміли, завмерли...

Тісно оточений енкаведистами, з наїженими багнетами на крісах — останнім поглядом прощав Павло рідну хату і стежки свого щасливого дитинства. Думав про зомлілу матір і ще раз бачив у хмарах колони маршуючих друзів, ген там ... понад Бродами.

У надмірному, душевному болі скривилися вуста і тихо прошепотіли: — Господи, чому ж аж так? І за що? Обводив очима тупі, бездушні лиця енкаведистів і почуття відваги воїна, та відраза до ворога перемогла хвилеву слабість. Гарячково затовклися думки. ,,Тікати хай, застрілять ще тут! Там ждуть тортури!"

Проїздили сосновий лісок. Павло рішився. Блискавкою проскочив з поміж конвоїрів, звинно зіскочивши з машини, почав тікати поміж соснами. За ним вже бігли і лунав хрипкий голос старшини конвою.

— Не стрілять! Зловить живого!

Не довго тікав. Зачепивши ногою об корінь сосни — упав і вже кілька енкаведистів придушували його.

— Сукин син, бандит! Надумав удрать?! Тебє надо єщо покушать не что то!

Образа чести вояка збурила Павлові кров.

— Я не бандит, я жовнір! Ти свине! Московська наволоч! Скрикнув, плюнувши енкаведистові просто в лице.

Енкаведист скипів. В одну мить його багнет втопився по рукоять в Павлових грудях.

Як підрізаний дуб Павло захитався і поволі валився на землю.

Москаль шалів. Вихопивши у найближчого кріса з багнетом, проколював Павла раз-у-раз, куди попало. Топтав чоботами аж до втоми, поки тіло стало одною, кровавою масою.

Конвой енкаведистів від'їхав, виконавши ще один жахливий наказ — на ганьбу совєтської влади...

Сумно шуміла стара, велика сосна — свідок страшного злочину.

Листопад 1944 року зрошував дрібним дощем самітнє тіло під сосною...

А Україна записувала у свій реєстр ще одного оборонця — героя, Першої Української Дивізії і вояка Української Повстанської Армії — Павла Гудиму...

Гантер, 1985

Пресовий комунікат

СВІТОВОЇ РАДИ СУСПІЛЬНОЇ СЛУЖБИ СКВУ

Подаємо сумаричне зіставлення уділених допомог поодинокими українськими організаціями в 1985 році. Злучений Український Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК) дав на допомогу 102,387.35 дол., в тому до Бразилії 57,000, до Польщі 17,208. а до інших країн 22,463 дол., посилок 550.

Союз Українок Америки: 134,157.87 дол., в чому стипендії на 95,045 дол. для 530 стипендистів 797 посилок.

Український Золотий Хрест 18,893.43 дол. — 187 посилок.

ОУА „Самопоміч" Дітройт 2,256.79 дол.; 67 посилок.

Збірка проведена о. П. Бальцаром в ЗСА на закуп землі для українців в Бразилії-14,420 дол., а в Канаді 6,612 дол.

Суспільна Служба Українців Канади (ССУК) 71,986.97 дол.; 274 посилок, в тому Філії ССУК Вінніпеґ 26,179.23 дол., Торонто 10,066.09 дол., Монтреаль: 6,715.89 дол., Саскатун 7,852.63 дол.; Тандер Бей — 6,110.98 дол.; Оттава 3,259.45, Гамильтон 1,426.60, Ст. Катеринс 475.72 дол.

Ліґа Католицьких Жінок Канади (Східня Епархія): 19,410. Союз Українок Австралії, ім. Харитії Кононенко 12,278 дол. Союз Українок Арґентини 415 дол. Союз Українських Жінок ім. О. Теліги в Англії 10 посилок.

Разом допомоги — 382, 754.41 дол. і 2,119 посилок, в тому припало на Бразилію 217,439.10 дол. — 1,043 посилок; на Польщу 48,901.08, — 638 посилок. Родинам переслідуваних українців 9,061.65 дол. Арґентина, Перу, Параґвай — 13,418,29. Інші країни — 93,934.29 дол.

Ці дані виготовлені на підставі квартальних звідомлень, присланих до Ради. Ми вдячні тим організаціям за їхню співпрацю з Радою.

Також щиро дякуємо всім жертводавцям, завдяки яким ця допомога була можлива і надзвичайно корисна.

Велику частину цієї допомоги дано українським дітям і шкільній молоді. Це дуже здорове явище, бо наша будучність залежить від вкладу праці у вихованні нашої молоді.

Дальше звертаємося з гарячим закликом до української спільноти продовжувати свою діяльність і щедрі пожертви, бо тільки при спільних зусиллях зможемо дійти до визначної цілі.

Маємо надію, що цей рік буде визначатися ще більшими осягами і успіхами.

За Президію Світової Ради Суспільної Служби СКВУ
Зиновій Дуда

Допоможім...

(Закінчення зі стор. 2)

тором антропології і, не зважаючи на це, що не тільки вона але теж її батьки роджені в Америці, заховала любов до країни її предків і є активною в українському громадському житті.

Реасумуючи вище сказане: завдяки зусиллям наших найкращих громадян, ми здобули великий, історичної ваги осяг — створення Конгресом першої країни світу — офіційної Комісії дослідження великого голоду в Україні. І ця комісія є у компетентних, добрих руках. Але...

Перед Комісією — труднощі...

На жаль, перед Комісією дослідів голодового голокосту України — труднощі, які можуть якщо не знівечити можливості, що стоять перед Комісією, то дуже обмежити засяг її праці і її осяги. Йдеться про фінансові засоби, потрібні для праці Комісії. Як знаємо Конґрес асиґнував на потреби Комісії 400,000 дол. Коли уявимо собі велетенську працю, яку Комісія повинна виконати, щоби відшукати і забезпечити у різних країнах матеріяли, які відносяться до великого голоду в Україні, зібрати свідчення якнайбільшої кількости людей, які пережили чи були свідками голоду (Ці свідчення співробітники Комісії набирають тепер на звукові стрічки. Набрано уже кількасот свідчень, є важним, щоби таких свідчень зібрати якнайбільше), записати ці свідчення із звукових стрічок на папір, перекласти на англійську мову, опрацювати всі ці матеріяли, видати їх, кошти поїздок і т.п. то бачимо що асиґнована сума — дуже недостатočна.

У додатку до цього, є ще небезпека, що у зв'язку із загальними ощадностями державного бюджету (Грамм-Рудман проєкт) навіть ця недостаточна сума буде ще обкроєна до висоти 380,000 долярів. У зв'язку з цим стає перед нами необхідний обов'язок — дати комісії додаткові фонди.

Саме тепер Комісія голоду обраховує висоту потрібних додаткових фондів і вкоротці дасть комунікат у цій справі до нашої преси. Відомо вже тепер, що йдеться про кількасот тисяч долярів.

Якої нашої жертвенности вимагає ця потреба? Коли приймемо, що 5,000 наших свідомих громадян поможе Комісії голоду, і що ці громадяни жертвують пересічно по 100 дол., то це дало б суму півмільйона долярів. Чи це завелика жертва, коли взяти до уваги, що вона конечна щоби Комісія голоду в Україні могла використати великі можливості, які стоять перед нею?

Півстоліття ми нарікали на те, що світ не знає про український голокост, про жахливу голодову смерть мільйонів невинних людей, хліборобів, що Москва і її помічники на Заході закрили цей злочин стіною мовчанки, яку несила проламати...

Тепер завдяки зусиллям наших найкращих людей (згадаймо на тому місці св. п. Ігоря Ольшанівського...) перед нами відкриті великі можливості, велика нагода поставити великий злочин і велику кривду вчинену нашому народові і заперечувану дотепер Москвою і її західніми помічниками, перед свідомість, перед сумління і під осуд західнього світу. Чи можемо змарнувати цю велику і неповторну нагоду?

Пожертви слід висилати до бюра Комісії на адресу: Ukraine Famine Commission Vanguard Building, Room 537, 1111 20th Street, N.W., Washington D.C. 20579

Чеки повинні бути виставлені на: Ukraine Famine Commission.

Допоможім завершити велике діло! Допоможім використати великі можливості, велику нагоду, на яку ми чекали півстоліття!

Море...

(Закінчення зі стор. 2)

влення" Мертвого моря — після завершення його хемічної експлуатації. Для здійснення тієї мети, плянується перекопати довжелезний водний канал, який сповнив би цей природний басейн водою із Середземного моря. В той спосіб Мертве море одержало б зв'язок з дійсним морем свій природний відплив води та можливість біологічного розвитку свого життя, від самого начала.

У 45-ліття новітнього українського резистансу

45 років пройшло від часу, коли в клекоті Другої світової війни відродився новітній український резистанс.

Дух і чин спротиву та збройної боротьби з загарбниками України розгорівся по всій українській землі. Спротив був зроджений апокаліптичною обставиною відстоювати природне та історичне право бути господарем на своїй землі.

В той час Україна була перетворилася на світове пекельне поле політично-стратегічної шахівниці, де схрещувалися і зударилися дві диктаторські потуги—комуно-большевицька Москва та гітлерівська Німеччина. Вони ж-тодішні союзники—почали боротьбу з одною й тою самою метою, щоб самому загарбати Україну, хлібну і природно багату комору Европи.

Новітній український резистанс був воістину спадщиною відвойованої держави Української Народної Республіки. Але в яких же інтересах було ділення сфер впливу; цинічно поділено, а основну велику частину приречено на поталу комуністичному молохові під червоний прапор.

Полум'я українського резистансу 1940-45 років залишило по собі глибокі психологічні вартості, усвідомляючи собою невмирущість національного почуття й гону до державної незалежности.

Далі українська людина зрозуміла, що ланцюг боротьби не може перериватися і на форумі появився дисидентський рух, передвісник упадку московської імперії марксизму.

Рік перед вибухом німецько-російської війни, 20-го червня 1940 року на таємному засіданні українського екзильного уряду у Варшаві, в якім брали участь: президент Андрій Лівицький, Тарас Боровець, полк. Литвиненко, полк. Валійський, полк. Садовський, в присутності штабових старшин, президент затвердив плян Т. Боровця провести мілітаризацію недоступних лісистих багон теренів Полісся.

Наказом головного отамана військ УНР Т. Боровця було призначено на командира майбутньої Української Повстанчої Армії і надано йому революційно-військове ім'я Тарас Бульба.

Для реалізації плянів Т. Боровець вирішив пробиратись на територію СССР. 1-го серпня 1940 року він у супроводі розвідчиці-кур'єрки В. Кульчицької, в околиці міста Володави, переплив річку Буг і під обстрілом совєтської застави прорвався вглиб СССР. В цій першій перестрільці з большевиками загинув героїчний вояк Української Народної Республіки Валентина Кульчицька, донька священика О. Кульчицького в селі Дермань на Волині. В. Кульчицька впала як перша жертва на новому фронті Української Повстанчої Армії. Вічна їй слава!

В час зудару наїзників на Україну далеко з півдня України вирушив на Київ Буковинський Курінь, як символ духу волі—1,700 озброєних в більшості молодих студентів. Вони знали, що державу будується розумом та силою, бо тільки так поставиш правду перед Богом.

Стратеґічна тактика можливостей була в руках генерала М. Капустянського. Залізну карність та відповідальність у гідності ставив великий О. Ольжич. Різними дорогами йшли на Київ похідні групи ОУН. Вони йшли насторожувати український народ та освідомлювати національні меншини в Україні, яка загроза гряде для них, коли виграють війну німці чи росіяни. Важливим було довести, що в Україні щасливе й вільне життя настане тоді для всіх людей, коли на тій землі рішатиме всім її автохтон—український народ, включно з національними меншинами. Тоді не було б Чорнобиля та, мабуть, і атомових арсеналів.

Трагедія в Чорнобилі—це ще одна замотана московська таємниця, і ніяка дипломатична місія чи зустрічі суперпотуг не розв'яжуть її!

В Чорнобилі прийшло до завершення смертю та муками незчисленних людей, а дальшим поколінням залишилось жити в страху перед затруєнням.

Людина комуністичного світу по-своєму сприймає. Для можновладців Кремля трагедія—це нормальне явище, а „жить нада для родіни". Але ніхто не скаже—чому?

Життя в атеїзмі, без віри, стало порожнім, та ще й людина сама себе боїться. Вона починає мовчати. Вона мовчить навіть тоді, коли на її очах жертви українського Чорнобиля ховають під Москвою. Але цей раз росіянам таємниця злочину не вдалася. Вони зробили те, чого ніколи ніхто нічим не оправдає.

Головна команда Союзу Ветеранів Українського Резистансу

Горить Лемківська Ватра

Соняшна субота закінчується . Сонце потроху ховається за горбочками... В невеличкій долині підпалюють ватру. І ніби, що в тім дивного, от ще одна ватра... та ця своїм змістом зовсім інша. Це перша лемківська ватра на лемківській оселі коло Дургаму, Онт., трохи понад 100 миль на північний-захід від Торонто.

Молодий Адам Стець вітає присутніх, згадує, як на такі ватри вдома сходилися тисячі лемків. Жаліє, що на першу ватру тут зібралося лише коло 100 осіб, переважно з Торонто. Передає ведення ватри гостеві з Лемківщини, Федорові Ґочові. В лемківському строї, з гумором та щирістю, високий кремезний гість з Лемківщини переплітає співи тріо „Лілеї" (дівчата в лемківських строях) та оркестри „Команичі" жартами, при допомозі „торонтського лемка" — мистця Павла Лопати.

Недалеко на рожні крутиться два барани, хтось перескакує через ватру, всі охли — вона ж висока..., молодь береться за руки, танцює довкруги, ватри... Пісня за піснею котяться долинами Онтерія, так сумно, мелянхолійно, так далеко від рідної землі...Ще недавно, ще наче вчора пестили вони Карпати...

Знайомимося з Ф. Ґочем: „А я лемко з-під Бескида, від діда і прадіда...",„Знаменита баранина (перший раз таку смачну їла...) пахне цілою долиною, неситі онтерійські комарі не вміють попсувати доброго настрою...

Пан Колос дякує організаторам та учасникам ватри, дякує голові Комітету Українців Канади, відділ Торонто, інж. Я. Соколикові, що з родиною прийшов послухати лемківські пісні.. Я. Соколик бажає лемкам від найстарших до найновіших у Канаді доброї співпраці та каже: „Не важливо зараз, хто з нас повернеться додому, як буде нагода. Важливо, що ми тут зробимо для України..."

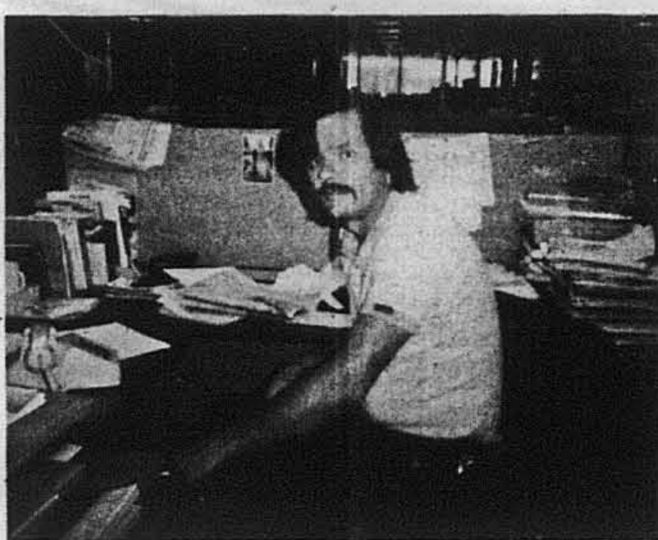
Ватра горить, іскри летять угору...Чи це іскри, чи зорі?...Чорна ніч пробує накрити темнотою ліс та долину, а лемківська ватра сміється радісним полум'ям: вона ж перша — лемківська! І напевно не остання.

О.С.

ІТАЛІЯ ВИСЛАЛА 3 країни двох совєтських і одного чехо-словацького дипломата за діяльність, несумісну з їх статусом. Римські газети повідомили, що ці дипломати-шпигуни були вислані за збирання науково-технічних інформацій, які мали військове значення. Починаючи від 1970 року Італія вислала з країни понад 50 совєтських дипломатичних працівників. Амбасада Совєтського Союзу в Римі заявила, що „безпідставні і недружні акції італійського уряду можуть викликати відплатні заходи".

Українці в засобах масової інформації

В одній із давніших статтей ми підкреслили, що в теперішньому світі успіх української справи на міжнародному форумі у великій мірі залежить від зацікавлення засобів масової інформації нашою проблематикою. Досі ці засоби, не без нашої вини, за вийнятком скандальної видачі Мирослава Медведя та Івана Дем'янюка й каригідної нуклеарної катастрофи в Чорнобилі, в більшості мовчали про нас. А коли і появлялися якісь згадки або статті про Україну й українців, то вони мали пасквільний характер, спритно спрепарований московською агентурою, а дбайливо поширюваний однією національною групою, яка має на оці власні егоїстичні цілі.

Ред. Віктор Малярик

Ми не доглянули завчасу потреби включитися в міжнародну мідію , щоб за її посередництвом не тільки виправляти фальшиві інформації про нас, але й ширити правду про український народ і його змагання.

Українська преса, яка є зв'язковим нашої громади, за вийнятком кількох англомовних тижневиків, чи місячників, що своїм обмеженим накладом досягають тільки декого з компетентних чужинців, є майже всеціло лише засобом інформації нашого ґетто, без якогось видимого впливу на публічну опінію країн, в яких живемо.

Значна кількість батьків була думки, що наша молодь повинна кінчати такі студії, які приносять більший дохід, як ось медицина, право тощо, а журналістика — це зовсім неоплатна професія. Дещо основніше познайомлення з цією ділянкою впевняє нас, що журналісти є краще винагороджувані за свій труд, як десятки інших звань. Це й стало причиною, що в засобах масової інформації — пресі, телевізії та радіо — зустрічаємо багато жидів, які мають велике зрозуміння для вартости грошей.

Наші пробоєвики

Дехто з української молоді вирішив ламати леди самовбивчої байдужости до цієї важливої ділянки і після закінчення журналістики, або споріднених з нею студій, почав працювати в канадській і американській мідії, де покищо немає наших впливових людей, щоб промощували шлях угору українським ентузіястам світової преси, але вроджений талант і сильна воля децидують про успіх.

Восени минулого року був поміщений в українській пресі репортаж про молодого, ідейного та завзятого пробоєвика на журналістичному фронті Юрія Тарнавського, який вже вісім років працює в англомовній пресі, спершу в Канаді, а згодом у ЗСА. За цей порівняльно короткий час він добився до становища редактора в одному із найбільших американських щоденників у стейті Ню Джерзі та в останньому році зумів помістити три більші статті з українською тематикою.

Покищо ми не маємо основніших інформацій про українських журналістів в американській мідії.

Багато краще виглядає ця справа в Канаді, де вже більша кількість молодих українців і українок працює в тамошніх засобах масової інформації.

Визначний журналіст Віктор Малярик

В часі коротких відвідин Торонто мені, як кореспондентові „Свободи", пощастило відбути інтерв'ю з Віктором Маляриком, одним із найвизначніших українських журналістів в англомовній пресі, який є старшим редактором (сіньйор врайтер) канадського щоденника „Ґловб енд Мейл", з накладом півмільйона чисел денно. Цей часопис втішається великою почитаністю серед канадської духової еліти — політиків, інтелектуалів і бизнесменів.

В редакції „Ґловб енд Мейл" в означеній годині зустрів мене високий, гарно збудований молодий чоловік з привітним, інтеліґентним обличчям. За хвилину ми вже сиділи у його переділі побіч столів з великою кількістю друкованого й писаного матеріялу. Я повідомив його, що маю деякі інформації про нього з оповідання торонтонських українців, з його знаменитої біографії „Гей Малярик", яка появилася друком минулого року, та з його статтей. Редактор увічливо подав мені короткий життєпис з найважливішими даними про нього та його журналістичну кар'єру. Сказав, що з його автобіографії англійською мовою буде зладжений канадською кінематографічною студією документальний фільм. Журнал Допомогових установ дітям так схарактеризував біографію Малярика: „Могутня книжка, наскрізь пронизана автентичністю... Він чутливий, познайомлений з вулицею..." Підназловок його книжки схоплює суть речі: „Правдива історія дитини з вулиці, що вибилася".

За чотири місяці автор приготує другу книжку про табори Ді-Пі в Европі після Другої світової війни, де згадає теж про велику групу українських втікачів. Малярик дуже серйозно ставиться до цієї теми. На це вказує гора різних документальних матеріялів на його столі.

Вчасна молодість

За згодою редактора я поставив йому низку питань, які дали змогу всебічно познайомитися з цією молодою непересічною людиною, яка з вулиці зуміла дійти до одного з високих становищ у редакції найбільшого щоденника Канади. Телефонічний дзвінок на хвилину перервав нашу жваву розмову. Канадський міністер імміграції просив Малярика, щоб він відповідно насвітлив імміграційну політику уряду. В. Малярик — 38 років, одружений, має однорічну донечку Ларису. Любить родинне життя. Дружина тісно співпрацює з ним. Взаємно допомагають собі. Твердо вірить в Боже Провидіння. Головна ідея його журналістичної праці — це боротьба за справедливість і людські права в Канаді та у світі.

Дідусі Малярика прибули до Канади з Чернівець в Україні. Батько народився вже тут і одружився з дочкою галицьких імміґрантів, яка була згодом прикладною матір'ю. На перешкоді щасливого дитинства було те, що батько редактора в часі Другої світової війни, як канадський вояк, був двічі важко поранений і став хронічним алькоголіком. Його вибуховий темперамент кілька разів змушував матір кидати рідну хату, а дітей (трьох синів) приміщувати в гуртожитках часом зі збоченими та крайньо зіпсутими хлопцями. Не зважаючи на згубну звичку батька, Віктор любив його і часто в куточку гуртожитку плакав та гаряче молився, щоб Господь знову з'єднав їх усіх. Кілька разів матір повертала домів і приводила дітей зі собою. Але це тривало коротко. Батько не міг переламати важкого налогу.

Віктор спочатку був у сиротинці, а згодом у поправчому домі. Вкінці опинився в ізоляційній келії за участь у грабунку. Здавалося, що для нього вже немає порятунку, але людяний суддя взяв до уваги нещасливе родинне життя Віктора смертельну недугу батька, якого він дуже любив, товариство збочених хлопців у поправчому домі і намову до злочину. Після наради з психіятром суддя звільнив Віктора від вини і кари і передав йому під опіку батьків, які знову поєдналися. Це рішення судді мало переломове значення в житті Віктора. Він став конструктивною людиною і згодом вже як редактор відшукав у домі старців знемощілого суддю та щиро подякував йому за рятунок.

В книжці Малярика натрапляємо на нотки докору українській Церкві та громаді, що не цікавилися його родиною і ним у критичних хвилинах життя. Треба заактивізувати наші Церкви та розбудувати суспільну опіку, щоб в майбутньому такі сумні випадки не траплялися. Не зважаючи на довше перебування у поправчому домі, Малярик закінчив середню школу, а згодом вже по звільненні коледжову освіту з ділянки суспільних наук і журналістики.

В 1968 році опинився в редакції часопису „Вікенд Магазин" у Монтреалі, де спершу виконував різні послуги. Тоді написав більшу статтю, яку передрукували інші часописи. Це допомогло йому стати молодшим репортером газети „Монтреал Стар". Невдовзі здобув репутацію талановитого кореспондента і вступив до Асоціяції репортерів. Був координатором мідії для справ здоров'я та поліпшення життєвих умовин робітників у Канаді. В 1973 році обійняв пост пресового аташе державного секретаря на відтинку багатокультурности. В 1976 році перейшов до Торонто і почав працювати в щоденнику „Ґловб енд Мейл". На доручення редакції виїхав до Афганістану, щоб звітувати про жорстоку російську інвазію, а опісля про американських закладників у Тегерані. По повороті містив численні статті про державну політику на всіх рівнях — федеральнім, провінційнім і муніципальнім. У 1981 році став шефом монтреальського бюра „Ґловб енд Мейл". Останньо знову опинився в Торонто зі завданням писати про соціяльні проблеми Канади.

(Закінчення на стор. 4)

Маямі у поклоні Я. Стецькові

З рамени ООЧСУ на південну Фльориду в суботу, 16-го серпня ц.р. в десятій годині ранку в церкві Успення Пресвятої Діви Марії в Маямі парох о. Степан Зарічний відправив Св. Літургію в пам'ять Ярослава Стецька в сороковий день по смерті Покійного, а опісля панахиду. Не дивлячись на те, що це саме була субота та все ж біля 60 вірних старших і молодих парафіян зійшлось на Богослуження в церкві. Як на наші відносини влітку це велике число, бо багато фльоридців на літо виїздить на північ. Туристи і вакаціонери приїздять на осінь і зиму.

Хоч хору не було, зате всі присутні вірні в церкві співали.

Михайло Яремко, який співав сольові молитви своїм гарним голосом надавав тону під час цілої відправи Літургії і Панахиди.

Після Євангелії о. Степан теплими словами згадав про св.п. Ярослава Стецька, який останніми літами був також головою Проводу ОУН.

Після Богослуження відбулася традиційна тризна-поминки в парохіяльній домівці. У тризні понад п'ятдесят людей засіли за столами із перекускою, приготовленою членами ОЖ О-ЧСУ. На головному столі стояв портрет славної пам'яті Ярослава Стецька з чорною лентою. М. Яремко та Петра Ванаш попросили о. пароха поблагословити приготовану їжу на столах і буфеті. Передіжою М. Яремко представив інж. А. Горака, який виголосив змістовну і добре опрацьовану доповідь про життя і працю Покійного.

Прелеґент почав свою доповідь словами з літопису про похід князя Ігоря на половців 1185-го року: „як тяжко тій голові без плечей, та ще важче тілу без голови, а руській землі без Ігоря", що було моттом до цілої доповіді. Доповідач нагадав всі важливі етапи життя Покійного. Від народження аж до часу, коли вже у шпиталі диктував своїй дружині Славі останній свій спогад про Акт 30-го червня для преси. На закінчення згадав про ролю його як політика і дипломата у світових зв'язках і значення їх для визволення України. Новітні літописці-історики відповідно оцінять вклад праці св.п. Ярослава Стецька для України, бо він був співтворцем останньої доби української історії.

Опісля о. Степан Зарічний поділився думками про працю покійного Ярослава серед української молоді, а головно СУМ-у, яку він дуже цінив і любив та дорожив нею. О. Степан згадав, що оточення молоді впливало на св.п. Ярослава як це Євшан-зілля, яке лікує всі душевні болі, нанесені долею стражданної України.

Потім п. Остапяк, автор книжки „Давній Тернопіль", згадав про своє знайомство із покійним Ярославом і, як виявилось, він був дальшим кузином Покійного, та попрощав його від усіх тернопільців.

Під час перекуски жінки провели збірку на пам'ятник, яка принесла суму біля 600 долярів.

По перекусці і молитві всі присутні заспівали прощальну пісню „Видиш, брате мій..."

Тото Городецький

Ставаймо в обороні поневоленої України

Один із дуже успішних засобів ширити правду про Україну — це писання листів до чужомовної преси та до компетентних людей і урядів. Американська преса, щоб визондувати опінію загалу в різних важливих справах, радо вітає листи та містить їх на видному місці побіч редакційних статтей. Коли хочемо знати, що турбує американське громадянство, читаймо листи до редакцій.

Під оглядом листування дуже активною є жидівська група, яка зразу реагує на всякі справи, що мають якесь відношення до неї. Не менш активними є ліві елементи, які на кивок пальця з Москви масово засипують пресу своїми протестами, вимогами тощо, особливо, коли йдеться про оборонні заходи ЗСА.

Не во гнів кажучи, здається під цим оглядом найбільше інертним є українське громадянство. Скільки листів появилося в англомовній пресі навіть в таких голосних справах як М. Медведя, І. Дем'янюка, Чорнобилю? Тільки одиниці і невеликі гуртки молодих людей виявили багато енергії в цьому напрямку, а загал безчинно приглядався.

До таких завзятих молодих пробоєвиків належить інж. Петро Скорупський, який, не зважаючи на важку недугу, що вбільшості прикову його до постелі, не гає часу, а пише десятки листів, еляборантів і меморіялів до різних компетентних людей — до президента Роналда Реґена, до членів уряду, Сенату й Конґресу, а зокрема до дорадника президента Патрика Бюкенена, що виявляє найбільше зрозуміння загрози комуністичної експансії та проблем Східньої Европи, і до англомовної преси.

П. Скорупський у своєму архіві має грубі течки своїх листів та цінних відповідей чільних людей. Пригляньмося до його листування тільки в справі трагедії в Чорнобилі: 29 квітня ц.р. — відкритий лист до президента Р. Реґена; лист до Малькома Форбіса, голови Ради Міжнародних передач; лист до Ричарда Карлсона, діючого директора „Голосу Америки"; 30-го квітня ц.р., — вичерпні усні інформації кореспондентові широко почитного щоденника „Трентоніян"; 7 травня — алярмуючий лист до президента Р. Реґена; 8-го травня — довгий лист до „Трентоніян"; 11 травня ц.р. — довший лист до президента Р. Реґена; довший лист до Лінаса Коеліса-спеціяльного асистента Президента...

В минулому році П. Скорупський вислав коло 40 листів до редакцій, які помістили їх, і до визначних американців, що прислали письмові відповіді.

Яке велике значення для української справи мала б участь у цій важливій акції тисяч наших земляків!

Нехай свідомість, ідейність і посвята недужого П. Скорупського буде нам усім прикладом і заохотою до збільшеної активности для допомоги й оборони наших братів і сестер у знедоленій Україні.

О. Татомир

Слідами наших піонерів

Кажуть, що Товариство Українських Сеньйорів у Філядельфії — це найбільш рухлива група, хоч і старша віком. Все кудись їдуть, все щось оглядають. Цим разом прогулянка, яка відбулася 28-го травня ц.р., вела їх у вугільний басейн Пенсильванії слідами наших піонерів.

Під час їзди в двох автобусах була відчитана коротка історія наших перших поселенців, яку оформила провідниця Ірина Ільницька. Серед великих труднощів почали тут своє життя піонери, які покинули рідний злиденний край і, шукаючи кращої долі, опинилися на чужій землі, серед людей, ментальність і спосіб життя яких були для них незнані, а брак знання мови ще більше поглиблював життєві труднощі. Вони прибули до Америки з тих частин України, що перед Першою світовою війною належали до Росії й Австрії, а після війни до Польщі, Чехо-Словаччини, Мадярщини та Румунії. Еміґраційний уряд в Америці записував їх як руських, австрійців, поляків, словаків. Реєстрував їх після державної приналежности, їхнє національне походження не бралося до уваги. Вони самі називали себе бойками, лемками, гуцулами та іншими. Їх об'єднувала тільки мова й релігія. І треба було довгих 30 літ, щоб з тієї несвідомої маси викристалізувалося поняття української етнічної групи.

Перша хвиля новоприбулих поселилася в вугільному басейні Пенсильванії і Західньої Вірджінії, тому що в цьому часі вугільна індустрія була в повному розквіті й потребувала рук до праці. Більшість тих людей — це молоді, здорові мужчини, але в 50 відсотків без жодної освіти, тому стали на тяжку працю вуглекопів. Незнання мови змушувало їх жити відокремленими групами. І багато проминуло літ, поки вирнула думка потреби організувати себе в громади для спільного добра. Першими організаціями були церкви, що стали не тільки місцем молитви, але й початком громадського життя. Навколо церкви поставали братства та молодечі жіночі й співочі товариства. В церковних залях відбувалися збори, наради й зустрічі. Велику ролю в тому періоді відігравали наші священики, які були рушійною силою, що підтримувала людей в їхній творчій праці.

Першими зорганізованими громадами у вугільному басейні були: Шенандоа, Магоні Сити, Централія, Ашленд, Шамокін, Моунт Кармель і Гейзелтовн. В 1884 році наші громади вислали листа до Митрополита Сембратовича у Львові з проханням прислати їм священика. І в грудні того ж року прибув тут перший український священик о. Іван Волянський. В часі свого чотири і піврічного перебування в Шенандоа він збудував у районі 5 церков, заснував церковні й світські товариства, був фундатором і першим редактором газети „Америка". Організував суботні й недільні школи, вечірні курси англійської мови, закладав бібліотеки й читальні, для яких спроваджував книжки і газети, також зформував перші кооперативи. Він закликав молодих священиків та інтелігентів з Галичини еміґрувати до Америки. Потім прибув сюди другий священик Зенон Ляхович і молоді інтелігенти. З їх приїздом почало розвиватися громадське життя і в інших громадах. І коли в роках 1880-89 першим з українських центрів був Шенандоа, то від 1890 року набирають більшого значення Шамокін, Скрентон і Піттсбург, а вже біля 1900 р. центр українського життя переноситься до Філядельфії.

Розквіт громадського життя в Шамокіні припадає на роки 1891-1910. В 1907 році збудовано тут другу церкву, яка уважалася найкращою й найдорожчою будовою в цілому районі. Громада мала хор, бібліотеку, читальню, братства, школи, народню торгівлю та цвинтар. Священик о. Іван Константкевич, церковний і громадський діяч, перетворив Шамокін в центр українського католицького життя й культури в Америці. Він був співредактором газети „Свобода", яку заснував о. Грушка в Ню Джерзі, але яка якийсь час видавалася в Шамокіні. Отець Константкевич був теж одним із основників Українського Народного Союзу, створеного в Шамокіні 22-го лютого 1894 року.

Крім згаданих вже громад, відвідаємо ще вугільні місцевості: Фраквілл, Майсвілл та Ашленд, де знаходиться Піонір Канал, сьогодні вже тільки вугільний музей.

Після 3 й 1/2 години їзди ми опинилися в Ашленді. Це простора долина, в ній декілька крамниць, одна з цікавими виробами з вугілля, а довкруги виростають високі на 400 футів гори з копальнями. Не всі копальні є чинні, багато з них вже закриті. Ми відвідали копальню-музей в Піонір Каналі. Вступ до музею — 3.50 дол. від особи. Ми їхали до середини копальні з провідником на моторових візках, на яких колись їздили до праці вуглекопи. Наш провідник, колишній вулекоп, сьогодні інструктор нових робітників, показував нам будову копальні, пояснюючи як відбувалася праця. Копальня почала працювати в 1907 році, а перестала в 1931. Перші вуглекопи працювали по 12 годин на день, а тепер у чинних ще копальнях працюють 5 до 6 годин денно, з винагородою 100 дол. на день. Всілякі світла в копальнях заборонені, за винятком штучних (кальцієм гидро-карбон), прикріплених до голови кожного вуглекопа. В копальні вогко і зимно, температура нижче 50 ст. Ф., місцями протікає вода.

Цікавий образ представляє напівопорожнена місцевість Централія. Проїжджаючи побіч неї, ми бачили високі хмари диму, місцями із полум'ям, що добувається із землі, в якій постійно горить газ, його неможливо згасити. Вугільні випари є нездорові і небезпечні для життя, тому багато мешканців покидають Ценралію та переносяться в інші терени.

Ми були дуже цікаві побачити церкви, які зі священиками побудовали наші поселенці, не жаліючи грошей, здобуваних тяжкою й витривалою працею. І так, за попереднім домовленням, ми відвідали українську католицьку церкву св. Михаїла у Фраквілі, в якій зустрів нас о. шамбелян Йосиф Баца. Цю дуже гарну церкву в українськім стилі побудував на новому місці о. шамб. Степан Сулик, теперішній митрополит, коли в 1957-61 роках був душпастирем парафії. Першу невелику церковцю збудував бл.п. о. І. Фекула в 1921 році. В 1971 році церква й парафія обходили золотий ювілей. В новій церкві іконостас малював Святослав Гординський, а вітражі й ікони — Христина Дохват. Парафія має 155 родин. Існує мистецький гурток і хор. Служба Божа правиться по-старослов'янськи. Школи українознавства нема.

У Майсвіллі є українська католицька церква св. Івана Хрестителя. Її парохом є о. Дубицький, який цього дня був поза містом. Церкву показав нам церковний брат Дмитро Лещик. Вона була збудована в 1908 році. Іконостас роботи українського маляра був поставлений 1912 року (брат не пам'ятав прізвища маляра). Вітражі малював Петро Андрусів, стелю розмалював Н. Барвінчак. Парафія має 65 родин різної національности. З Майсвіллу походить о. шамб. Михайло Федорович, який був там колись парохом, тепер генеральний вікарій і парох Митрополичого Собору Непорочного Зачаття у Філядельфії.

Першою українською церквою греко-католицького обряду в Америці була церква св. Михаїла, збудована 1886 року нашими еміґрантами в Шенандоа. Першу Службу Божу відправив в ній перший український священик о. Іван Волянський, 21-го листопада 1886 року. Коли парафія почала зростати, замінено цю церкву на церковну галю, а побудовано нову церкву на новому місці, велику дерев'яну, але в 1980 році вона ціла згоріла. Нову церкву збудував теперішній її парох о. Іван Бура з парафіянами в 1983 році. Будівельну працю виконала фірма Братів Матюс Вуд з Томс Ривер, Н. Дж., вітражі — Ральф Студія з Ню Йорку, а ікони малювала Христина Дохват. В 1984 році церква й парафія, що нараховує 200 родин, святкували 100-літній ювілей від заснування парафії (1884). Служби Божі відбуваються старослов'янською і англійською мовами. Колись була тут праця у вугільних шахтах, тепер є тільки легка індустрія. В Шенандоа є Відділ Українського Народного Союзу, Марійська Дружина й Апостольство Молитви. Отець Бура запросив нас на обід, який для нас приготовила сестра о. Бури й сестрицтво парафії.

Останнім відтинком нашої поїздки до вугільного басейну був Шамокін. Перша церква була там побудована 1886, друга 1907 року стараннями українських піонерів і УНС. Це є церква Преображення, велика, дуже гарна й багата. Нас привітав парох о. Михайло Гуцько. Парафія має 500 родин. В парафіяльній школі, збудованій 1905 року, навчання відбувається по-англійськи, з одною годиною української мови. Служби Божі правляться по-англійськи, Молебні — по-старослов'янськи. Мало вже людей говорить українською мовою. Часи розквіту громадського й культурного життя в Шамокіні безповоротно минули.

На цьому місці складаю в імені нашої групи сердечну подяку отцям парохам: шамб. Йосифові Баці, Іванові Бурі й Михайлові Гуцькові за їхню ввічливість і гостинність, та за всі пояснення, які дали нам змогу глибше вглянути в історію наших перших поселенців, та в історію поставання прекрасних українських церков, для яких розмальовання ці священики покликували визначних українських малярів.

Коли ми в поворотній дорозі роздумували над усім, що бачили, в моїй пам'яті нагло з'явилися слова, що були вирізьблені на сірому мурі церкви в Майсвіллі:

God grant me the serenity
To accept the things I connot change,
Courage to change the things I can,
And wisdom to know the difference.

Ірина Райнер

Появиться...

(Закінчення зі стор. 1)

Хрестоматія матиме індекс назв і понять, які згадані в ній, малий українсько-англійський словник найменше зрозумілих слів, як теж і бібліографію творів, до яких вдумливий читач зможе звернутися за точнішими даними.

Оформлювати це видання буде відомий мистець Ярема Козак. Воно буде прикрашене численними ілюстраціями, частково кольоровими, матиме тверду обкладинку, так що надаватиметься на настільну книгу в хаті чи на дарунок з якоїсь особливої нагоди.

Появи хрестоматії можна сподіватися до кінця 1986 року. Передбачена її ціна буде 19 долярів, а в передплаті до кінця вересня ц.р. 15 долярів.

Хоч це люксусове видання, але зроблено все можливе, щоб ціна була поміркована й доступна. Всі кошти, пов'язані з ним, багато разів перевищать всі можливі приходи з розпродажу, тому, щоб здійснити цей задум, СКВОР розраховує на щедрих добродіїв, які зрозуміють вагу справи і своїми датками вможливлять його здійснення. Це можливість зовсім реальна, коли взяти до уваги жертвенність багатьох людей серед нашого громадянства, які піддержують кожний добрий почин. Список жертводавців (до 500 долярів), і меценатів (вище 500 долярів) буде, самозрозуміло, вміщений на сторінках хрестоматії.

Чеки на датки, як теж і на передплати, слід виставляти на СКВУ: „WCFU — SKVOR, Khrestomatiya" і висилати на адресу: World Congress of Free Ukrainians, 2118A Bloor St., W. Toronto, Ont. M6S 1M8, Canada.

СКВОР висловлює цим задумом — плянованою хрестоматією довір'я до нашого громадянства, що воно настільки захоплене й зацікавлене Великим Ювілеєм, що прийме хрестоматію та допоможе їй дістатися всюди, де живуть у світі українці.

Відбулися...

(Закінчення зі стор. 1)

При кінці зборів продискутовано справу уніформи січовиків: шапки, жакет, штани, емблеми К.С., відзнаки, хрести, ордени князя Ляборця і кошти видання історії Карпатських Січовиків. Вичерпавши порядок нарад, при спільній виміні думок закінчено збори.

Після зборів БКСічовиків, д-р П. Стерчо, голова КДЦентру ім. Юліяна Ревая, відкрив і вів збори Центру, на яких вирішено видати книжкою нариси Скита, що друкувалися у „Вільному Слові", та почати видавати „Вісник" КДЦентру. До редакційної колеґії ввійшли: П. Стерчо, В. Вереш, П. Баер, Т. Сидор і Марія Логуш з Монтреалю, яка не могла особисто взяти участи у цих зборах. При спільній вечері обговорено ряд справ, зв'язаних з БКС і Карпатським Дослідним Центром.

Українці...

(Закінчення зі стор. 3)

Малярик і українська громада

Не зважаючи на важкі життєві досвіди, Малярик ніколи не забував про своє етнічне коріння. Його гордість з українського походження помітна в книжці „Гей Малярик", яка, згідно з оцінкою критики, стала милевим стовпом його журналістичної кар'єри. Під час праці для федерального уряду в Оттаві він був членом Комітету оборони В. Мороза. Широко звітував про різні протести та демонстрації під совєтською амбасадою. В 1976 році прибув до Торонто і приєднався до українського танцювального ансамблю „Верховинці", з яким танцював п'ять років. Тоді теж нав'язав знайомство з Андрієм Бандерою, редактором англомовного додатку „Гомону України"-„Ехо", який мав великий вплив на пробудження його національної свідомости. Малярик здобув найбільше признання і викликав почуття гордости серед української громади в 1983 році, коли на першій сторінці щоденника „Ґловб енд Мейл" під великим наголовком появилася його об'ємиста документальна стаття про голод в Україні у 1932-33 роках, проти якої гостро протестувала совєтська амбасада. В інших статтях він писав про звільнення В. Мороза, людські права в Україні та давав оцінку виступів українських мистецьких груп, як ось у 25-річчя існування ославленої „Шумки".

За 10 років співпраці з „Ґловб енд Майл" Малярик написав не менше 20 більших статтей про Україну та українців та до стільки ж статей заохотив своїх друзів редакторів не українців. За його заходами шість молодих українських журналістів найшло працю в канадській пресі.

Малярика турбує, що українці, особливо у ЗСА, сваряться між собою. На його думку, тепер немає часу на це. Треба разом боротися за успіх української справи.

Перед вийнятково талановитим, амбітним і роботящим Маляриком відкрилися великі перспективи у мідії. Віримо, що зуміє використати їх для особистого вдоволення, для добра українців у Канаді, на поселеннях і на рідних землях та для боротьби за справедливість і людські права у світі. Віримо теж, що він як глибоко релігійна людина, прийде до позитивної оцінки українських Церков, доля яких завжди була тісно пов'язана з долею українського народу, і вони завжди йшли в авангарді його змагань за свою самобутність.

Українці в торонтонських засобах масової інформації

В. Малярик твердить, що в торонтонській мідії працює коло 25 українців і українок. На неповному списку, зладженому В. Маляриком і його приятелем Євгеном Чолканом, подані такі прізвища:

Преса: Марія Богуславська, „Торонто Стар", репортер; Леся Ференц, „Торонто Стар", репортер; Олександра Радкевич, „Ґловб енд Мейл", проходить журналістичний вишкіл; Володимир Стефанюк, „Торонто Стар", репортер.

Телевізія: Галина Кучмій, Сі-Бі-Сі, Джорнал — старший режисер; Олег Румак, Сі-Бі-Сі, Фифт Естейт, старший режисер; Степан Андрусяк, Сі-Бі-Сі, кореспондент; Катря Тимощак, СНСН, новини для дітей, заповідач; Мирослава Козловська, СФТО, Ворлд Біт Нюз, співрежисер; Саманта Тейлор (М. Луцька), Сі-Бі-Сі, заповідач; Роман Мельник, Сі-Бі-Сі, координатор і правний дорадник.

Українці в торонтонській мідії — це молоді люди у віці від 25-40 років.

Наші журналісти у засобах масової інформації можуть бути допоміжні при виготовлюванні пресових „релісів", у влаштовуванні пресових конференцій, інформуванні куди висилати матеріяли, влаштовуванні зустрічей з іншими кореспондентами, спонукуванні друзів редакторів — чужинців, щоб написали статті на актуальну українську тему тощо.

Українці в мідії повинні оснувати свою асоціяцію (може при СКВУ) для взаємної виміни і досвіду та приготування спільних акцій у важливих справах.

* * *

Вичерпне інтерв'ю зі старшим редактором і письменником Віктором Маляриком будить віру в українське молоде покоління, яке завдяки своїй професійності починає займати відповідальні, а то й чолові позиції.

Книжку (біографію) Віктора Малярика „Hey Malarek, 250 стор., ціна 4.95 дол., можна замовляти в „The Glob and Mail", Canada National Newspaper, 444 Front Street West, Toronto, Ontario M5V 2S9.

Олександер Татомир

МІЖНАРОДНА АҐЕНЦІЯ в справах нуклеарної енерґії приступила у понеділок, 25-го серпня, до обговорення 382-сторінкового совєтського звіту про катастрофу на Чорнобильській енерґетичній станції. Обговорення триватиме п'ять днів.

В ІНТЕРВ'Ю ДЛЯ ГАЗЕТИ „Жеч Посполіта" міністер юстиції Польщі Лех Домерацкі сказав, що заарештований у травні керівник підпільних груп „Солідарности" Збіґнєв Буяк може бути звільнений при частковій амнестії. „Щодо Буяка, — сказав Домерацкі, — то він має таке ж право на амнестію, як Боґдан Ліс і Адам Міхнік". Міністер юстиції сказав, що згідно з законом про часткову амнестію уже звільнено 11,000 в'язнів, у тому числі 80 політичних. За його словами, в тюрмах залишилося ще 189 політичних в'язнів. Обов'язковою умовою для їх звільнення є відмова від участи в антиурядовій діяльности. Боґдан Ліс і Адам Міхнік заявили, що вони не давали такої обіцянки. „Солідарність" вважає, що не менше 350 політичних в'язнів все ще знаходяться в тюрмах.

СОВЄТСЬКИЙ ФІЗИК, затруднений при Місії СССР в ОН, був заарештований під федеральним закидом шпіонажі в Ню Йорку і притриманий тепер „без кавції" до суду над ним. Геннадія Ф. Захарова арештували в підземці Квінсу, коли він дав 1000 долярів одному службовцеві американської будівельної військової фірми за три таємні документи.